

Ese de două ori în septemana:
Joi-a și Duminec'a.

Pretiuul de prenumeratiune:

pre anu întregu . . . 6 fl. v. a.
" diumetate de anu . . . 3 fl. v. a.
" patraru de anu . . . 1 fl. 50 cr.

Pentru Romani'a și strainetate:

pre anu întregu . . . 9 fl. v. a.
" diumetate de anu . . . 4 fl. 50 cr.

LUMINA.

Fóia bisericésca, scolastica, literaria și economica.

Correspondintiele și banii de prenumeratiune se se adresează de a dreptulu: Redactiunei „Lumina” în Aradu, cancelari'a episcopésca.
Pentru publicatiunile de trei ori, ce conțin cam 150 de cuvinte (spatiu de 20 sîro garmond) taca'a e 3 fl.; până la 220 de cuvinte 4 fl. éra mai sus 5 fl., întielegendu-se într' aceste sume și timbrulu. — Pretiuul publicatiunilor se se anticipe.

Organu oficiale alu eparchiei romane gr. or. aradane.

Administratiunea fondurilor comune bisericesci și scolare.

Publicamu mai la vale observările, unui expertu și veteranu barbatu, asupra proiectulu de regulamentu, ce s'a lucratu de comisiunea sinodala. În cătu acele privescu regulamentul pentru o administratiune comuna le respectamu și apretiuimu, dar comunismulu nu este esenti'a nici necesitatea în administratiunea fondurilor, de aceea conformu promisiunei facute venimu a ne ocupá pucinu și cu acésta cestiune interesanta.

Biseric'a romaniloru din partile austro-ungurene, carea mai bine de unu secolu și diumetate a statu sub ierarchi'a serbésca, prin reînfiintierea metropoliei nóstre ardelené, devenindu ea autocefala, de sine statatoria, începú a conduce și indepliní de sine afacerile sale administrative și economice. A întimpinatu ea și întimpina inca mari dificultati pe terenulu administratiunei, căci puterele ei materiali fiindu stórse de catra coreligionarii serbi, abia cu mari greutati póte a se reculege.

Dupa impacatiunea din 1871 incheiata la Carlovétu, romanii din diecesele Aradului și Caransebésului în chipu de desdaunare primira dela serbi: *fondurile*, ce adi se numescu *comune*, administrate prin o epitropia provisorie. Multele sacrificii și lupte cu cari s'a castigatu fondurile aceste, de dreptu ale bisericeii nóstre, ne însufliá ingrigiri mari pentru administratiunea lor în viitoriu. Sunt fondurile aloru două diecese. Aici jace greutatea cea mai mare în administratiune. Trebuie cercatu modulu celu mai usioru de administratiune, deodata și celu mai corespundietoriu pentru fructificarea fondurilor și ajutorarea poporulu credintiosu.

Consistoriulu este unu asediamentu vechiu în biseric'a nóstra, acestui'a s'a concediutu totu deuna chivernisirea averiloru eparchiali, sub greumentulu responsabilitatii și a consciintiei. Sistem'a consistorieloru astadi este multu mai perfecta, ca în trecut; acestea se impartu în trei senate cu trei referenti bine salarisati, avendu fiacarele a-si duce agendele ce cadu în resortulu seu până candu în trecut tóte agendele consistoriali le ducea unu singuru notariu. Nu potemu ca averea eparchiei s'o concedemu altei corporatiuni, afora de consistoriu. O administratiune, seperata de consistoriu și de capulu diecesei, de Episcopu, este cu totul nepotrivita, n'are basa în statutu, nu ni dá nici garantia destula. Necesitate invederata, că fondurile trebuie s'è se imparta, manipulandu-si fiacare diécesa averea sa dupa placu.

Suntemu noi ore amicii progresulu și ai intereselor bisericeii atunci, candu pentru manipularea unei parti întregitória din averea eparchiei, amu înfiintia unu altu consistoriu, *privilegiatu*: directiunea administratiunea de fonduri? Membrii consistoriali au facutu și facu servitii gratuite bisericeii, și acú dintr'odata se ne tredimu cu posturi grase, acolo unde potemu fi și fora ele, membrii providiuti cu diurne și spese de calatoria! Administratiunea fondurilor pana acuma s'a facutu în comunu prin

epitropi'a provisorie, de aci însa nu urméza, ca acést'a trebuie se o observamu pentru totudeuna. Odata totu va trebui ele s'è se imparta.

Personalulu directiunалу, diurnele membriloru etc. dupa proiectulu de regulamentu vor consumá în totu anulu aprópe la 6000 fl. v. a. pecandu acésta suma, déca consistoriele ar conduce manipularea, în totu anulu s'ar potea economisá. Că percentele s'au ridicatu dela 6% la 8% cu acést'a nu multu dobandimu, mai multu că prin aceea s'a ingreunatu poporulu, pe care voimu alu ajutorá prin imprumuturi cu percente mici.

Avemu credinti'a firma că venerabilele sínóde eparchiali vor hotari asupra manipulatiunei acestoru fonduri finalminte. Simtiulu de dreptate, iubirea fratiésca sunt totu atátia factori principali, de cari fiii acestoru două eparchii trebuie se fie condusi în actiunile lor. Impartirea se va face usioru, candu iubirea și dreptatea nu va lipsi dintre frati, precum credemu nu va lipsi. Frecarile avute cu serbii sunt de ajunsu fora ca acei fiii de o credintia și de unu sange s'è se mai certe și între sine.

O administratiune comuna, și corecta; nu se póte nici imaginá. Dupa §. 22 din amintitulu proiectu de regulamentu sínódele eparchiali au se esamineze fiacare de sine computele anuali substernute de catra directiunea fondurilor, ér' rezultatulu esaminarei se-lu comunice imprumutato, și aflandulu în ordine, ambele sínóde dau în contielegere *absolutoriu*; déca între sínódele esaminatórie s'ar escá diferentie necomplanabili prin contielegere imprumutata etc. dupa §. 23 are locu apelatiunea la congresulu natiunálu bisericescu. Ambele aceste puncte sunt impracticabile.

Scimu, că de dupa statutu organicu sínódele eparchiali se tienu totudeun'a la Duminec'a Tomei și numai în casuri straordinari alta data. Intrebu: cum vor potea acelea sínóde, care în acelasi timp tienu siedintiele, censurandu computele directiunei fondurilor, se și le comunice imprumutatu inca în acea sesiune și se decida asupra lor? Nu este aci o imposibilitate fisica? Apoi candu se vor ivi diferentie, și aceste ambele parti ar vrea între sine se le complaneze, cătu timpu se va recere spre acést'a? Siedintiele sinodali atunci va trebui se tiena aprópe la două septemani.

Totu asia de impracticu lucru ni se pare și apelat'a la congresulu natiunálu. Congresulu se tiene totu la trei ani de regula; astfelu pana acel'a va aduce sentinti'a finala asup'ră cutarei cestiuni în privinti'a carei'a sínódele nu s'a potutu contielege, va trebui asteptatu doi ori trei ani. Și în acestu restimpu, dupa cum va fi gravitatea cestiunei nedeslegate, administratiunea póte fi impededata, ba și suspinsa.

Aceste sunt totu atâtea cercustantie, din cari se vede apriatu, că administratiunea comuna nu póte se fia salutară pentru noi, și că prin urmare fondurile sunt de a se imparti.

Am facutu aceste pucine reflesiuni la administrarea fondurilor nu din reînția, ci din interesarea ce-o amu de binele și prosperarea santei noastre biserici, ăr Sinodulu va lucră dupa cumu va află de bine.

N.

Proiectu de Regulamentu.

În „Lumina“ Nr. 11 a. c. s'a publicatu proiectulu de regulamentu pentru administratiunea fondurilor comune bisericesci și școlare, care necesariaminte ar trebui se fia unu documentu istorico-juridic, ar trebui respicatu se cuprinda dreptulu și obligamentulu partilor constitutive, a dieceselor la olalta luatu și a fia carei separat, dar acel'a în adeveru nici pe departe nu corespunde scopului. Nu pentru persôna, ci pentru momentuositatea obiectului, mi-am luatu voia unele observari individuale a face cu atât'a mai vertosu, căci se apropia Sinodulu, în care dora se va censură și aprobă acelasi proiectu.

Proiectulu amintitu trêba se tientesca la progresarea, bunastarea și asigurarea fondului comunu, candu dispușetiunile proiectului, asia cum sunt, tocma inpedeca, sêu barem împreuna efectulu, căci nu potu cugetă asia și atât'a afaceri, cătu în locu de 4 ședintie plenarie a directiunei, pe langa care mai potu avé locu și eștraordinarie, și în tóta lun'a ordinarie, în 2 ședintie nu s'ar po- tea efepțu, pentru casuri momentose și urgente, tôte bine precisate, convocanduse și ședintia eștraordinaria, — éra afacerile curinte, între cari sê se întielega și impru- mutulu în sume mai mari în ședinti'a directorala incuviin- tiatu, care cu asemnarea e afacere identica, și cele mai marunte concredienduse directorului. — Astfelu potenduse resolvă tôte întrebatiunile fondului, i s'ar poté economisă o suma enorma a speselor recerute la ședintiele cele multe.

Unde e vôrba de bani lacomosi pe langa firmitatea caracterului și curatieni'a maniloru, de tôte afacerile trêba legata respunsatatea.

Inspectiunea nu numai asupra manipuliunei banale ci peste totu asupra afaceriloru oficiose cu dreptulu se poté cere dela capii dieceselor, ba § 32 inspectiunea o pretinde sub respundere; dar efectulu se inpedeca, s'a trecut cu vederea, că de inspectiune se tiene strinsu visitatiunea cassei inopinata, și acêsta parte esentiala a inspectiunei sêu de felu nu, sêu fôrte cu greu se va poté implinî, dacă directorulu (sêu ori cum s'ar numî capulu oficiolatlui) cu totu personalulu perceptoratlui nu va fi într'unu locu cu unu capu eparchialu, căci dacă episco- pulu va și caletorî acolo unde se afla cass'a p. e. la Temisiôr'a, deôrece unu episcopu rar po- te caletorî fora cutare sgomotu, și asia pe unu momentu în cassa abusu- rile se voru poté acoperî, care ar trebui se aiba grele urmari, ba înca se poté dice că tocma acêsta jurstare locala, pentru abusu- ri ar fi modru bine venitu *Procul a Jove*.

Pôte că cineva va află dificultate în acea, că preferin- ti'a unui episcopu ar fi vatemare pentru celalaltu, dara asia dificultate e numai paruta, căci preferentia va dă nume- rulu mai mare a credintiosiloru; episcopulu care nume- ra mai pucine suflete, — dacă e sinceru binevoitoriu a fondului comunu, bucuros va consimti cu coleg'a seu, barem unulu se pôtă avé inspectiunea receruta, avendu și celalaltu ôrecare dreptu.

Inspectiunea dară ar pretinde ca în asta privintia proiectulu sê se elucré de nou. Directorulu cu activitate mai latita, incopciatu cu perceptorulu se forme- die unu oficiolatu de sine cu localitate ficsa. acolo unde e și oa- pulu diecesei.

Multe ar fi de observatu în dispușetiunile proiectu- lui amintitu, dar pentru scurtime însemnu numai din § 11

care e contrariu naturei lucrului, căci în protocolu unu punctu, o litera, sêu semnu ortograficu nu la loculu sêu pusu, ce usioru se poté trece cu vederea, schimba, altera întielesulu, deci protocolulu, care în partea oficiosa esen- tiala vine în atingere cu perceptorulu contraaginte și juris- consultulu, acestor'a nu se poté concrede. Aci s'ar crutiă unele spese necesarii, cari ar fi fostu aiurea de crutiatu.

Nu aflu consultu, ca fondulu, cum vré § 12, se pri- mescă sarcin'a de 7% dela sum'a cautionala, candu obli- gatulu poté banii sei elocă aiurea, și numai obligatiunea bine securisata se depuna, care ca documentu de pretiu dinpreuna cu inventariulu § 17 se va peștră în cassa, a careia un'a cheia e la directoru.

În § 45 se recunôsce unu principiu atâtu de dreptu cătu de salutaru, că din banii fondului sê se ajutore poporulu ort. din ambele diecese, dar favorulu acest'a, — știindu că poporulu e cam de rondu seracu, că cu cătu e cineva mai seracu, cu atât'a are mai multe lipse, sar- cin'a cu atât'a mai tare o simte, — nu convine cu dispu- setiunile §§-loru 36, 43, 44 dacă sum'a cea mai mica de imprumutari se defige în 200 fl; — între condițiunile imprumutarii sunt cele mai multe superflue, deci asupri- torie pentru seraci. Favoru în principiu, inpedecatu în fapta.

Eu nu știu la vr'o cassa publica mai aflase aseme- nea esemplu, ca imprumutulu afora de spesele sale cu casigarea documentelor de securitate, și camat'a nor- matisata, se pôte și spesele cassei de manipuliune? nici acea nu știu, că ôre asemenea dispușetiuni redica- voru sêu nimicivoru vadi'a fondului comunu?

Proiectulu pomenitu vorbesce de fondu comunu, dis- pune de manipuliune comuna, dar nicairi nu deduce, de unde și cum s'a nascutu fondulu acel'a comunu? și dacă serbii au datu o suma în partea și folosulu romaniloru din 2 diecese, de unde se deduce că manipuliunea trêba se fia comuna? sêu dacă amendoue diecesele sunt con- vinse și trêba se fie convinse, că prosperarea nu se poté asteptă altcum, — unde și cine a renunțiatu la impartirea lui? Și mai pe urma remanendu manipuliunea comuna, unde e ceva provisiune în privinti'a proporțiunei obser- vande la impartirea usufructului? — Eu credu că tôte acestea ca condițiune *sine qua non* ar trebui în tipu de statutu elaborate, dacă voimu ca urmatori'a progene- ratiune se nu se certe.

Éta defectele, și dispușetiunile mai multu numai arbitrarie decâtu pe venitoriu folositorie, mai multu spe- satorie decâtu adunatorie, cari dora au fostu privite de scopu speculativu.

Arcosi.

Unu articolu interesantu!

„Trompeta Carpatiloru“ dela unu corespondinte din Tran- silvania publică unu articlu interesantu ce ne privesce pre noi romanii ortodocsi de dincoci de Carpati. În acelu articlu se cere interesarea fratiloru din Romani'a, respec- tive a bisericei mame de acolo, de noi și de biserica noastră nationala. Ne grabimu alu comunică aci per estensum publicului nostru împreuna cu cuvintele multu eruditului nostru publicistu dela suslaudatulu diuariu, cu cari ilu precedza:

Primimu unu articolu fôrte importantu, de celu mai mare interesu nationalu: unitate prin ortodocsi'a altariului.

Acestu barbatu maturu, autoru alu articolului, este de ace- lea-si credintie cu noi, în totu ce privesce nationalitatea și omo- genitatea în biserica.

Sunt atât'a gandiri profunde în acestu articolu, că ar tre- bui cetitu și recetitu de totu romanulu.

Dumnedieule! veni-vă unu timpu candu toti Romanii se fie în giurulu aceluia-si potiru; într'o singura credintia, precum sunt de unu singuru sange, cu o singura limba! — C. B.

Transilvani'a (Sibiiu) Februaru 1874.

Interesarea de biserica, Alegerea Mitropolitului romanu dreptcredintiosu pentru Transilvani'a si Ungari'a, alegerea episcopului ortodocsu pentru Aradu, suferintiele bisericeii romane din Ungari'a si necesitatea unui ajutoriu.

Candu dorimu intelegerea si desteptarea spiritelor romane din ori-ce tiara; candu dorimu, ca romanii se duca o vietia morala si se creasca in puterea materiala si fisica; candu dorimu jertfe si martiri pentru cauzele inalte nationale, pentru naintarea nostra nationala; atunci credemu, ca e de trebuinta a judeca seriosu si a ne interesa de biserica romana din ori-ce parte, ca de unu factoru principalu pentru realizarea acestoru dorintie.

Este dar o necesitate, ca biserica Romaniloru se fia la inaltimea ei; este o datoria, ca guvernulu s'o ajute, puterile tieriei si inteliginti'a se o spriginisca, deca voiescu ca romanii se devie unu poporu cultu ca Francesii si Germanii. Deci ajutati biserica romana, ca se lucreze ea cu mai multa putere oratorica, caci atunci ajutati la cultura poporului romanu. Nu o despretiiti, nu o dejositi, nu combateti datinele ei religionari, caci o sfasiati, o nimiciti, fiinduca spiritele diavolessi, vinu acolo unde privighietorii sunt ucisi cu dispretiu; ele seducu poporul, imparecheza si impedeza inaintarea Romaniloru, pe candu ei, — strainii, — inainteza de admiratu pe spatele acestui'a. Nu ii ascultati, ci priviti ce facu ei.

Nu ve disuguste cestiunea bisericesca a papistasiloru, ci studiati si ve convingeti, ca alt'a este nesuintia bisericeii romane ortodocse, alte legaturile ei sociali si cu totul alt'a e nesuintia bisericeii papistase. Elementele ei corcite din care se compune a trebuitu se o aduca la unu scopu lumescu anti-evangelicu.

Cei ce dorescu, ca romanii de sub alte stapaniri din alte tieri, inca se propasiesca si se nu se lupte intre sine, se nu slabasca, se nu degenereze, ca se ii nimicesca si se ii inghitia cu incetulu inamicii seculari, cari au de multu ochiu reu asupra lor, acei romani din Romani'a libera se bine-voiesca a se interesa mai multu de afacerile lor bisericesci si scolari. De biserica, fiinduca ea a fostu in aceste tieri si anume in Austro-Ungari'a scutu si mai este si asta-di; de scola, ca prin scolele straine, preparu strainii renegati seu in casulu celu mai bunu omeni indiferenti de totu ce e nationalu.

Am adresatu aceste cuvinte pentru interesare, mai multu catra fii bisericeii mame din Romani'a libera si chiar catra acea biserica a carei capu este *Isarchu* si care dupa prescrierile bisericeii e detore a se interesa de bisericele din intrég'a „Dacia“.

Biserica Romaniei pana la anulu 1700, a tennutu in braciele sale biserica din Ardelu si Ungari'a. De atunci incöce ne a parasitu, ne a intorsu dosulu. Pöte, ca ea ne crede pe toti romanii din Austro-Ungari'a sub biserica papistasia. Cam acést'a o intelegu, candu ne vedu tinsi si ne numescu ungureni. Cei cari vor crede asia ceva se afie, ca nu e asia, ci éa cum ne aflam.

In Transilvani'a esista o Metropolia gr. or. dreptcredintiosa cu resiedinti'a Mitropolitului in Sibiiu, ea e mai infforita ca cea din nainte de anulu 1700, de si a fostu unu seculu si jumetate inmormantata prin influinti'a celoru renegati, totusi la renascerea ei se afla cu mai multa vietia dar si cu lupte grele. Fiii Mitropoliei au esistatu parte pe langa episcopiele serbesci, parte pe langa cea din Sibiiu. Ca n'au peritu aceste suflete se certa acum serbii cu unitii, cari le au lasatu mai multu vietia, cari au fostu mai umani, caci nu ii au inghititu.

Acést'a Mitropolie s'a renascutu mai multu prin marele Archiepiscopu Andreiu Siaguna la anulu 1866; la anulu 1868 si-a facutu unu statutu de lege, la anulu 1869 s'a recunoscutu in legile Ungariei de Camer'a ei-si statutulu org. s'a sanctionatu de imperatulu. Dupa acést'a si-administreza tote afacerile ei independente, fora ca se póta influintiá guvernulu la alegeri seu la alte. — Mitropolia acést'a are döue episcopii, un'a in Banatu la Caransebesiu unde se afla ca episcopu gr. or. Ioanu Popasu si alt'a in Ungari'a la Aradu, care coprinde si pe cea vedeva a Oradei-mari. Mitropolia, ca Archiepiscopia, are peste siese sute de mii de suflete si fia care episcopie, cam asemenea, prin urmare peste unu milionu si jumetate de suflete dreptcredintiose. Pe langa Archiepiscopie si langa episcopie se afla câte unu institutu teologicu in cari se primescu mai numai tineri cu bacalauriatu si se preparu in cele teologice in trei ani de dile. Mai au fie-care si câte unu institutu pedagogicu in care in trei ani se preparu invetiatorii populari.

Teologii trebuiescu inainte de a se chirotoni se fi servitu doi trei ani ca invetiatori. Archiepiscopi'a are si döue Gimnasii confesionali, adeca cari nu stau sub regimu, ci are unu senatu bisericescu pe langa Episcopie ca Inspeciune suprema. Unulu

se afla in Brasiovu si altulu in Zarandu la Bradu, are o scola reala si alt'a comerciala cu câte trei clase in Brasiovu; siese scoli normale cu câte 4 clase si peste siese sute de scoli populari. Episcopiele inca au in tote parochie scoli.

Metropolia dreptcredintiosa, prin mörtea nemuritoriului Andreiu Siagun'a intemplata in 16 Iunie 1873, a devenitu vacanta, ea s'a integritu iute prin alegerea prea blandului episcopu Procopiu Ivacicoviciu alu Aradului in 28 Augustu 1873. La episcopii'a vacanta a Aradului s'a alesu in 11 Noembriu anulu trecut archimandritulu Mironu Romanu si in 13 Ianuariu anulu curentu s'a hirotonitu de episcopu alu Aradului. Despre aceste alegeri s'au scrisu multu in diurnalele nostre si póte din caus'a multeloru scrieri nici nu ne au potutu intelege fratii din Romani'a, deca se va fi interesatu de noi. Alegerea s'a intemplatu aici dupa legea bisericeii de autonomie si statutulu ei organicu recunoscutu de legiutori si de Imperatulu. Alegetorii s'au compusu pentru alegerea Mitropolitului din 120 de deputati, alesi din tote parochiele celoru trei episcopii, intre cari au fost 40 din cleru si 80 dintre mireni. Alegerea episcopului s'a facutu de catra 60 deputati alesi de parochiele Episcopiei Aradului intre cari 20 au fostu clerici si 40 mireni. Deputatii mireni se alegu din barbati inteliginti, cari sunt cunoscuti ca si-au facutu unu trecut cu merite. Inusirile concurentiloru s'au cantatu mai multu in merite din vietia loru trecuta. Scriere, oratoria, melodia si pompa bisericesca, nu s'au consideratu. Concurrency la Metropolia au fostu numai cinci, cei doi numiti si alesi, episcopulu Popasu, archimandritulu Popea, si protopopulu Metianu, cei mai principali in clerulu nostru, cu atatu mai vertosu ca altii cu trecut nu mai avemu. Si se fia ceva avere bisericesca ar potea fi toti episcopi in episcopiele lor veduvite: Oradea si Temisior'a. O insusire o cautu deputatii pe aici, acést'a era ca concurentulu se nu fie clientulu guvernului. In acést'a se insiela, caci deca unu concurentu in trecutul lui n'a fostu clientu alu guvernului ca episcopu trebuie se fia subordinatu legiloru si se lucreze a se esecuta acelea.

Pregatirea Theologiloru pentru posturile cardinali de episcopi etc, adi dicu, nu sciu de se face, pentru ca se trimitu clericii a invetiá filosofi'a si drepturile la Universitati reformatate in Lipsca, Vien'a. Cei betrani si-au facutu in institutulu papistasescu din Vien'a, si altii in institutule semicomplete din Carlovietiu si Versietiu si altii in Sibiiu. De acést'a eu credu, ca teologii nostri nu se potu mesura cu ai d-vöstre veniti din Rusia si nici nu potu crede, ca studiele filosofice si juridice ale celoru dinteu le adjutu multu pentru infforirea bisericeii. — In timpurile candu ne clatinamu in tote, trebuie a ne ingrigi de preparatiuni si anume: a paditoriloru (episcopiloru), a protopopiloru si chiar a preotiloru. Multu póte face unu preotu in o comuna romana pentru redicarea poporului, pentru cultura si indrumarea vietiei lui; cu multu mai multu unu protopopu, si deosebitu de multu episcopulu. Pentru cetitorii de la noi asi putea spune exemple; pentru cei din Romani'a aducu de exemplu pe marele Siaguna, care in 26 de ani a facutu din clerulu decadiutu unu cleru cu vietia si care se-si cunosca chiamarea; din subjugare l'a facutu se-si redice fruntea; din saracie, a adusu biserica la öre-care stare.

Cu tote acestea nu potemu noi inainta ca pe trepte. — In Transilvani'a si Ungari'a esiste la Romani si o mitropolie unita cu biserica papistasia, cu resiedinti'a in Blasiu si döue episcopii in Gherla si Lugosiu. Au si acestea gimnasii, scoli teologice si scoli populare. Se intempla ca intr'unu satu seracu se fia döue biserici de lemn, un'a unita si alt'a neunita, si döue scöle, cari numai asia nu se potu numi in locu se fia câte un'a corespunditoare. In privinti'a moralei se impedeza Romanii unii pe altii la inaintare, si trecu in toti anii de colo si pana colo la religii. Adesea sunt batai intre frate si frate adeveratu, ca unulu e unitu si altulu neunitu. E mare suferinti'a Romaniloru din caus'a acést'a si e singur'a impedeare ca se nu inainteze Romanii, ér amerintiarea bisericeii romane dreptcredintiose mai alesu atunci, candu biserica papistasia e in lupta este vedita. Cine nu vor crede acestea se intrebe care e scopulu principalu alu bisericeii unite? si va afla respunsulu francu: „Latirea santei Uniri.“ Se intrebe cine alege si face pe canonicii si episcopii unitiloru? si va afla cei straini. Deca ii alegu si ii facu strainii, trebuiescu se aiba o tienta si unu folosu caci, nu se platescu lor din fondurile papistase mii si mii de florini de dragulu Ielii. Esemple batatöre la ochi au adusu diuarele neintreruptu: Donumire lui Olteanu, unu renegatu, de episcopu etc. Tiepetulu ca averea bisericeii unitiloru e contopita in fondurile Papistasiloru din Pest'a; neconcederea de a avea Sinöde si casulu scarnavu de la Cohalmu, unde a jertfitu unu preotu harnicu, de ce n'a lucratu la latirea S. Uniri cu biserica papistasia; si deci de mii exemple dureroase de prin tiara sunt dovada. Scopulu venatöre e ca averea Romaniloru se cadia in manile Papistasiloru

si Romanii se se certe ca doi caletori beti de pe drumu ca astfel, se p^ota fi, cu pretestu, pusi sub lege despotica—Temerea e cu at^u mai mare, cu c^uta biserica unita e disciplinata pentru venatore. Canonicii si Protopopii lor sunt Prefectii si inteligenti^a si literatii uniti sunt Tribuni. Unii lucr^eza p^ote dintr'unu scopu, altii din altulu, ca se faca o confesiune in care se aiba pre Romani in majoritate si se tarasca pe ceilalti in politica. Nu sciu d-loru d^eca Regimulu nu vrea si ac^est'a. — Destulu, c^uta inteligenti^a combate confesiunalismulu in gur'a mare si atragu, sioptindu pe dedesuptu la o natie. Din contra inteligenti^a ortodocsa, literatii gr. or. at^u se interes^eza de biserica, c^uta ai d-v^ostre din Bucuresti, cari o dejos^eza si ridu de afacerile ei, *er* dusmanii pescuescu in tulbure.

Ac^esta vi^etia roman^esca biserice^sca, nu are numai ac^esta suferinta, c^uta nu pot^emu esecut^a program'a lui Siaguna prin constitutiunea biserice^sca liberala, prin Sinode si contribuii pentru in florirea scol^eloru, c^uta se facu din partea unitiloru zizanii si se impede^a. D^eca legea impune unei comune bisericesci, ca se aiba unu preotu si invetiatoriu harnicu cu bacalauriatu, pentru care e lipsa si salariu, c^uta la indemnulu, ca se contribuiesca la ac^est'a, vinu fratii uniti si dicu: luati legea unita, c^uta ve facem^u ori ce natarau ca preotu etc, ci astfelu, suntemu si in neincetata lupta intre noi si strainii pot^e a ne domni. Robiti apoi put^emu fi cu dreptu cuventu, pentru c^uta se denuntia unii pe altii. c^uta unii ar st^a in legatura din afara cu Rusii si ceilalti cu Rosii. Acestea sunt pretestele ascunse ale guvernulu de nu d^a Romaniloru ore cari drepturi. Din ac^esta osanda biserice^sa romana din Austro-Ungari^a nu scapa, si nu va scapa de c^uta atunci candu fratii uniti se vor reⁱntor^ece la trupulu nationalu, care dupa preotii lor^u non datur se^u candu vor primi legatur'a: „nici de la voi primimu suflet^e la noi si nici de la noi se primiti voi. Minoritatile se m^er^ega in comunele mestecate la biserice^sa si scol'a majoritatii“. La ac^est'a inca se^u disu in anulu 1863 Non possumus. In fine midilocolu de ajutorare ca se scapamu este ca, biserice^sa romana dreptcredintio^sa se aiba unu fondu bisericescu din care se se ad^jute preotii si invetiatorii comunelor^u serace; se p^ota infiintia scolⁱ.

Dreptu aceste, d^eca biserice^sa papistasia din Rom'a se interes^eza de papistasii ei din Romani^a trimitendu-le adjuto^re; d^eca biserice^sa lutherana si reformata asemenea face prin fondulu: Gustavodolffian, biserice^sa no^stra mama din Romani^a se^u, d^eca ea d^orme, barbatii Romaniei se nu se interes^eze de noi? An d^ora a invetiatu biserice^sa Romaniei de la cea Grecesca din Constantinopole nu mai se ia din provincii si se nu le ad^jute? Acea inca avea scopu ca numai fi Greci se se ad^jute. D^ovada daniile Episcopiloru de n^emu grecescu fosti in Romani^a. Dupa santele canone capulu bisericescu alu unei natiuni are a ingrijⁱ de fi ei. Ast-felu dar Sinodulu Romaniei, primatu Barbatⁱ ai Romaniei ar trebui se se interes^eze de noi; si prea desu cerut'a mosie, a *Marisieniloru* care s'a daruitu de Principele Ionu Constantinu Basarabu in 13 Iuniu 1700 Archiepiscopiei din Ardelu, se lucereze se decida a se d^a ac^est'a cu unu dreptu alu ei, din temei^u.

C^uta Archiepiscopiu^a din Sibiu e renascuta din temei^u, de rusine n'are nici biserice^sa catedrala, n'are nici o scol^a normala, si n'are nici teologia completa, dovada ca-si prepara clerici la confesiuni straine. Mai in colo ar fi macar atunci timpulu a ve interes^a candu Maghiarii s'au hotaritu se ne faca langa Universitatea lor^u din Pest'a o facultate teologica — firesce cu scopu; — se se dest^epte Romanii din Romani^a se faca macar la d-lor in Bucuresti o facultate teologica, ca cea din Petersburgu, ca se put^emu trimite clerici acolo la *Esarchatu* spre pregatire. In urma ar fi timpulu se se interes^eze cei de la biserice^sa mama ca se ne cun^osca mai de ap^rope bisericele, cartile eclesiastice normativele canonice si scrierile dogmatice si istorice, si totu astfelu si noi pre ale d-loru, ca se av^emu o f^oie biserice^sa predicatorie didactica la inaltimea ei pentru toti Romanii ortodocsi, care se ne aduca si sciri despre vi^etia prosperito^re a tuturor'a.

La incheiere da-mi voia, d-le redactoru, ca se insemnu si ceva de mirare si se descoperu si o recunoscintia, care de multu o portu fora a o putea espir^a. De miratu afl^u c^uta eu numai singuru singurelu pe Domni^a ta te cunosc^u c^uta te interes^ezi de afacerile bisericesci si de noi. Pot^e se mai fie barbatⁱ pe alte c^uta dar, pe calea biserice^sca, murindu contele Rosetti, singuru numai esti, care te interes^ezi de biserice^sa no^stra si de ac^est'a m'am adresatu la pretiuit'a Trompetta Carpatiloru.

Apoi scrierile stimatu Domniⁱ Tale, precum: Monastirile inchinate si alte, publicate in Buciumu si Trompetta, crede c^uta, i va pastra renumele pe viitoriu la t^ote bisericele no^stre romane ortodocse. Recunoscintia vine totdeun'a dupa m^orte, de la noi

inse de la multi de dinc^oce de Carpati primesce acea recunoscintia cu dorintia ca se traiesci, se te lupti se obosesci pentru midilocale inaintarii no^stre bisericesci si nationale. C.

VARIETATI.

+ *Anunciu importantu.* Dilele aceste s'au gatitu pe malulu stingu alu Oltului, din susu de Slatina, o caldarusia cu mai bine de patru oca moneda romana, dinari cei mai noi din anulu al V-lea alu Imperatiei lui Marcu Auereliu, si cele mai vechi ale lui Vespasianu. T^ote aceste monede au incaputu in manele lui d-nu Bolliacu care va d^a curundu relatiune despre ele. Aceste monede sunt f^orte multe de c^uta unu felu: Trajani si Adriani, mai alesu, f^orte multi. Nici o mare raritate nu s'a potutu gasi intre aceste monede. Pentru costumuri nationali, cine vor fi doritori de salbe, au ocaziune se-si faca asemenea salbe pentru costumulu national de c^uta o suta de Trajani se^u Adriani, numai cu c^uta unu leu si d^oue-dieci bani pⁱes'a bine pastrata si curatita fora stricatiune. Amatorii pot^e profit^a de ac^esta ocaziune pana la sfarsitul^u lunei lui Martiu viitoriu pentru c^uta atunci numai se vor trimite in streinatate, dupa incredintia^re c^uta in tiera nu se gasescu amatori de asialucru. Doritorii se vor adres^a la administratiunea *Trompettei Carpatiloru*.

□ (*Bibliografia*). A esitu de sub pres'a Asociatiunei „Unirea“ si se afla de vendiare la acea tipografia si la magazinulu Romanu alu d-lui A. V. Ionescu pre frum^os'a scriere *Femeile de Iuliu Pederzani* tradusa de Iunius, cu pretiulu numai de 50 bani esemplariulu. Drepturile femeiei fiindu cu cea mai mare justitia aperate, sper^amu o buna primire mai alesu din partea tuturoru D^omn^eloru, de a se intrece la cump^erarea acestei interesanti scrieri. (*Semenat.*)

= In caus'a zidirei unui edificiu langa biserice^sa catedrala, conformu decisiunei sinodale din a. tr. consistoriulu a esmisu o comisiune statatoria din dd. Andreiu Papp, protosincelu, Dr. Atanasiu Siandoru, Ioanu P. Desseanu, Georgiu Dogariu, Georgiu Pop'a si Petru Petroviciu, avendu ac^esta comisiune a gatit planulu corespunditoriu spre alu susterne sinodulu pentru desbatare si aprobare. Av^emu speranti^a, c^uta cladirea se va incepe numai decatu dupa incheierea sinodulu.

— Cea mai mare campana (clopotu) in t^ota lumea se afla la Moscavi^a; are o greutate de 4440 magi; 19' si 3" naltimea; partea inferioara a periferiei e de 60' englese si 9"; laturile au o grosime de 2'. Pe laturi giuru impregiuru sunt scobite figurile tiarului Alecsiu si a imperatesei Anna.

Post'a Redactiunei.

Dlui G. P. in Sibiu. In colonele f^oiei no^stre voi fi bine primitu totdeun'a. Cele trimise se vor public^a. Ai apucatu o directiune d^emn^a de chiamarea spre care te pregatesci. Diligintia numai si zel^u!

La noi e putredu merulu nu-i mod^u de curatire

Si totu ce se sper^oza sunt simburii din elu. (A. Muresianu)

Dlui I. B. B. Pre „Iuda“ lu-vomu canonisi la timpulu sen. In colonele f^oii no^stre te primimu cu placere.

Mai multi dd. colectanti, cari au incasatu prenumeratiunile restante, sunt rugati, a le administr^a redactiunei fora amenare.

CONCURSU.

2

Devenindu vacanta parochi^a din comun'a Sirbi protopopiatulu Luncii: pentru deplinirea aceleiasi parochii se deschide concursu pana in 25. Martie a. c. candu va fi si alegerea;

Emolumentele sunt 24 de jugere pamentu aratoriu, cortelu liberu, st^olele indatinate, o jumatate de di de lucru, lemne de focu, biru dela 140 de case.

Doritorii de a ocup^a ac^esta parochie voru avea recursurile sale bine adornate pana la terminulu prefiptu ale transpune la protopopulu tractualu in Oradea-mare. Sirbi 27 Februaru 1874.

Comitetulu parochialu:

In contielegere cu mine; Gavriilu Neteu protopopulu Luncii.